

Τα βιβλία των μαθητών των τεσσάρων μεγαλύτερων τάξεων συνοδεύονται και από χωριστά φυλλάδια «επαναληπτικών μαθημάτων», που ο στόχος τους είναι αξιολογικός και εμπειρωτικός μαζί.

Τα βιβλία του δασκάλου

Τα βιβλία του δασκάλου για το γλωσσικό μάθημα, ένα για κάθε τάξη, πρωτοφανέρωτα στην Ελλάδα, έχουν σκοπό να τον βοηθήσουν να είναι αποτελεσματικός, μέσα στο πνεύμα της νέας προσέγγισης. Στις εισαγωγικές τους σελίδες δίνουν τα βασικά σημεία της διδακτικής φιλοσοφίας του νέου μοντέλου σε σύγκριση με το παραδοσιακό. Παραπέρα, προτείνουν ένα ενδεικτικό αναλυτικό διάγραμμα διδασκαλίας, με οδηγίες που μπορεί να έχουν γενικότερη εφαρμογή στις περισσότερες περιπτώσεις. Τέλος, παρακολουθούν μία μία τις ενότητες του βιβλίου του μαθητή, κάνοντας συμπληρωματικές υποδείξεις ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε ενότητας, και κατά διαστήματα υποδείξεις για τη χρήση των επαναληπτικών, επανορθωτικών και φροντιστηριακών μαθημάτων.

Στο δάσκαλο επίσης χορηγήθηκαν, για δική του χρήση, τα βιβλία του γυμνασίου *Νεοελληνική γραμματική, Συντακτικό της νέας ελληνικής και Επιτομή της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας*.

Αναλυτικά προγράμματα του γυμνασίου και του λυκείου

Το μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι «Νεοελληνική γλώσσα και γραμματεία» και υποδιαιρείται σε δύο χωριστούς κλάδους: «Γλωσσική διδασκαλία (και έκθεση)» και «Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας». Σε ό,τι αφορά τη «Γλωσσική διδασκαλία», το αναλυτικό πρόγραμμα του γυμνασίου είναι αντίστοιχο με του δημοτικού αλλά πιο συνοπτικό.

Τα βιβλία του γυμνασίου και του λυκείου για το μαθητή

1. *Νεοελληνική γλώσσα*. Η σειρά αυτή συνεχίζει τη γλωσσική διδασκαλία σε βάση ανάλογη με του δημοτικού αλλά σε υψηλότερο επίπεδο. Τα βιβλία είναι χωρισμένα σε διδακτικές ενότητες, σχεδιασμένες για τρεις διδακτικές ώρες, με δυνατότητα αυξομειώσης αυτού του χρόνου. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει τέσσερα μέρη: (α) Κείμενα, με μερικές παρατηρήσεις ή ερωτήσεις για τη νοηματική τους διερεύνηση· (β) Γλωσσικά στοιχεία, με σύντομη θεωρία και εργασίες πάνω σε μορφολογικά και συντακτικά φαινόμενα, βγαλμένα από το κείμενο· (γ) Παραγωγικό-Σημασιολογία-Ορθογραφία, με σύντομη θεωρία και εργασίες· (δ) Έκφραση-Έκθεση, πάνω σε θέματα που έχουν σχέση με το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου και με τη συμβολή πρόσθετου σχετικού λεξιλογίου και άλλου γλωσσικού υλικού.

Στο Β' και Γ' μέρος γίνεται συχνά παραπομπή των μαθητών σε σχετικά βιβλία αναφοράς, με τα οποία είναι εφοδιασμένοι (Γραμματική και Συντακτικό). Οι ενότητες είναι μάλλον πληθωρικές σε περιεχόμενο, αλλά ο καθηγητής έχει την ευχέρεια να κάνει τις επιλογές του. Για την εκτέλεση των εργασιών του βιβλίου οι μαθητές χρησιμοποιούν χωριστά τετράδια.

2. *Νεοελληνική γραμματική*, αναπροσαρμογή της *Μικρής νεοελληνικής γραμματικής του Μ. Τριανταφυλλίδη*.

3. *Συντακτικό της νέας ελληνικής* (για τις τάξεις Β' και Γ' γυμνασίου).

4. *Επιτομή της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας* (για την Γ' τάξη γυμνασίου).

5. *Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας* (για το γυμνάσιο και το λύκειο), που η έκδοσή τους άρχισε σταδιακά από το σχολικό έτος 1977-78.

Τα βιβλία του καθηγητή

1. *Νεοελληνική γλώσσα*. Στο βιβλίο αυτό γίνεται εισαγωγικά μια αδρομερής ανάλυση των τεσσάρων μερών από τα οποία απαρτίζεται κάθε ενότητα στο βιβλίο του μαθητή. Ακολουθεί συστηματική ανάλυση των ενότητων με βάση τους στόχους και το περιεχόμενο κάθε ενότητας και γίνονται υποδείξεις στον καθηγητή για την καλύτερη διδακτική τους αξιοποίηση. Όπου κρίνεται απαραίτητο, παρεμβάλλεται πρόσθετη επιστημονική υποστήριξη και τεκμηρίωση, καθώς και παραπομπές σε σχετική βιβλιογραφία.

2. *Οδηγίες για τη διδακτέα ύλη και τη διδασκαλία... Φιλολογικά μαθήματα* (γυμνασίου και λυκείου). Στο βιβλίο αυτό επαναλαμβάνονται οι σκοποί του αναλυτικού προγράμματος, προβλέπεται τι από τη διδακτέα ύλη θα διδαχτεί, πόσες ώρες την εβδομάδα και πόσο διάστημα, και δίνονται οδηγίες για τη διδασκαλία από τα βιβλία *Επιτομή της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας και Κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας*. Για τη «Γλωσσική διδασκαλία (και έκθεση)» στο γυμνάσιο γίνεται παραπομπή στο προηγούμενο βιβλίο του καθηγητή.

3. Η σειρά *Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας* (γυμνασίου και λυκείου), τεκμηριωμένη ενημέρωση για το έργο σημαντικών ποιητών και πεζογράφων και για τα κείμενά τους που περιέχονται στα βιβλία του μαθητή, με σχετικές διδακτικές υποδείξεις.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα αναλυτικά προγράμματα (ΑΠ) γλωσσικής εκπαίδευσης —που μπορεί να αναφέρονται στη ζωντανή εθνική γλώσσα της χώρας για την οποία προορίζονται είτε σε ξένες ζωντανές γλώσσες ή, ακόμα, σε παλαιότερες, νεκρές γλώσσες (όπως αρχαία ελληνικά και λατινικά)— είναι ένα είδος καταστατικού χάρτη με δομικά στοιχεία και διάρθρωση σε μεγάλο βαθμό κοινά στα αναλυτικά προγράμματα όλων των μαθημάτων.

Σήμερα τα κοινά δομικά στοιχεία που διαλαμβάνονται στα περισσότερα αναλυτικά προγράμματα σε διάφορες παραλλαγές είναι απλουστευτικά τα εξής:

1. Προσδιορισμός του μαθήματος στα θεμελιακά του γνωρίσματα.

2. Γενικοί και ειδικοί σκοποί του μαθήματος.

3. Οργάνωση του μαθήματος σε μαθησιακές ενότητες με βασικές επιδιώξεις και στόχους και με αντίστοιχες διδακτικές ενέργειες και μαθητικές δραστηριότητες.

4. Πρόβλεψη για αξιολόγηση του μαθησιακού έργου στην καθημερινή ανέλιξη του ως οργανικό στοιχείο ανατροφοδότησης, καθώς και για διαδικασίες αξιολόγησης του ΑΠ στα καθέκαστα και στο σύνολό του.

Το τι διαλαμβάνεται στα ΑΠ ως μαθησιακό περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος αποφασίζεται με βάση τις επικρατέστερες θέσεις των σχετικών επιστημών (γλωσσολογίας, ψυχολογίας και κοινωνιογλωσσολογίας), χωρίς να αποκλείονται και άλλες θεωρήσεις, όπως είναι συνήθως η παράδοση του τόπου.

Στην Ελλάδα τα ΑΠ του γλωσσικού μαθήματος, τόσο της